

Nr 280.

Av herr **Olsson** i Blädinge **m. fl.**, om skrivelse till *Kungl. Maj:t* angående utredning i visst syfte rörande hostnaderna för brödsädesproduktionen i landet.

Dagens mest brännande fråga är otvivelaktigt livsmedelsfrågan, ty den tränger sig mer än någonsin på varje individ, i vilken samhällsställning han än må vara. Att råda bot mot livsmedelsbrist är helt visst det största och viktigaste av alla de problem, som regering och riksdag för närvarande hava att lösa, och sällan eller kanske aldrig förr har någon fråga så sysselsatt allas tankar eller varit på allas läppar, såsom just nu livsmedelsfrågan.

De svårigheter, vari vi nu befinna oss, torde hava övertygat en var om önskvärdheten av att så mycket som möjligt göra oss oberoende av import av brödsäd från utlandet. Den viktigaste förutsättningen härför är emellertid att produktionen bliver så lönande, att jordbrukaren kan tävla med andra näringar ifråga om anskaffande av den erforderliga arbetskraften. Detta är sålunda ett av de viktigaste villkoren för en utökad brödsädesproduktion. Vill man eftersträva och söka uppnå det angivna målet, så måste man även välja det medel, det enda, som kan föra oss närmare till målet, en dyrare brödsädesvara, huru motbjudande detta än för vissa samhällsklasser kan synas vara.

Men varför behöver egentligen en fördyrad brödsädesvara synas motbjudande? Lika lätt som det gått att reglera en lön, vare sig fast eller som daglön, när rågen, vårt huvudsakliga brödsäde, stått i ett pris av 12 öre pr kg., lika lätt göres en sådan reglering med utgång från ett grundpris av t. ex. 24 öre pr kg. och varför inte, som på senare tid framhållits, göra lönerna beroende av de växlande livsmedelsprisen, såsom

Bihang till riksdagens protokoll 1917. 4 saml. 124 häft. (Nr 280—284.) 1

tidigare varit fallet. Under den lågkonjunktur, som före världskrigets utbrott förefanns, fick man ofta höra, på tal om de låga brödsädesprisen, det välment rådet, att lantmännen här i landet icke skulle befatta sig med brödsädesproduktion, när de icke kunde konkurrera med världsmarknadspriset: »Vi få bröd ändå, om det icke produceras ett rågkorn här i landet», var mången gång det övermodiga yttrande man fick höra, vittnande om allt annat än eftertanke och framsynthet, och som för övrigt illa överensstämmer med det tillrop, som ofta mött oss från andra näringars män: »köp svenska varor, gynna svensk industri».

Huru ofta har det icke under tider, då vårt huvudbrödsäde stått i ett pris av 12 à 13 öre pr kg., inom riksdagen motionerats om borttagande av spannmålstullarna i syfte att ytterligare nedpressa brödsädesprisen.

Dessa motionärer hava nog ej insett, att, trots de magra statarelöner, som hittills bestått våra jordbruksarbetare och ställt dem inför den mest hårda tillvaron bland alla Sveriges arbetare, jordbruket i regel gått med förlust och i många fall avkastat — sin ägare, där denna icke varit i besittning av tillräcklig ekonomisk ryggrad att motstå de förluster, som lågkonjunkturen medförde.

Som en följd av denna jordbrukspolitik har å ena sidan blivit, att produktionen av brödsädesspannmål har reducerats till det minsta möjliga, särskilt för de mindre jordbrukarne föga utöver det egna behovet och i otaliga fall icke ens detta, enär det ställt sig billigare att köpa den utländska varan, och å andra sidan hava jordbruksarbetarna i tusende och åter tusendetal emigrerat, där de icke vunnit en mera lönande anställning vid industrien, och det har i detta hänseende gått så långt, att inom vissa orter är numera en fullgod dräng nästan omöjlig att uppbringa.

Kan man under sådana förhållanden egentligen förvåna sig över, att det inom landet icke finnes tillräckligt med brödsäd av landets egen produktion. Man kan snarare förvånas över, att det överhuvudtaget finnes så mycket som det, trots allt, faktiskt ändå finnes.

I syfte att förhindra en allt för stark prisförhöjning på brödsäd, ha maximipriser blivit åsatta dessa sädesslag. Att man ofta nödgats tumma på dessa priser från ett högre pris det ena året till ett lägre pris men med dyrare produktionskostnader det andra året, vittnar om att man egentligen icke har några fasta utgångspunkter att hålla sig till, vilket har till följd, att dessa maximipriser synas mer eller mindre godtyckligt tillkomna.

Å andra sidan kan den möjligheten tänkas, att det blir nödvändigt

fastställa minimipriser å spannmål som ett medel att höja brödsädesproduktionen och sålunda säkerställa producenterna mot ruinerande brödsädespriser.

För att kunna rättvist bedöma dessa olika spørsmål, om maximi- och minimipriser, vore önskligt för att icke säga nödvändigt att få en utredning till stånd angående produktionskostnaderna å dessa nödvändighetsvaror. Det är uppenbart, att för en sådan utredning finnas flera vägar att gå, men en av de tillförlitligaste vore, att staten själv genom lejd arbetskraft brukade några kronohemman inom varje län. Den bokföring, som från dessa jordbruk upprättades, skulle otvivelaktigt bliva ett värdefullt materiel vid bedömandet av livsmedelsprisfrågan.

Då även andra utvägar för den ifrågasatta utredningen kunna tänkas, böra möjligheterna härav undersökas.

I anledning härav få vi vördsamt hemställa,

att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta föranstalta om sådan utredning rörande kostnaderna för brödsädesproduktionen i vårt land, att på grundvalen av densamma ett tillnärmelsevis exakt produktionspris må kunna läggas till grund för framtida åsättande av maximi- eller minimipris å spannmål, samt att, därest för utredningens verkställande sådana åtgärder behöva vidtagas, som kräva riksdagens medverkan, exempelvis ifråga om brukning av vissa kronohemman, Kungl. Maj:t täcktes för riksdagen framlägga förslag i sådant avseende.

Stockholm den 2 februari 1917.

P. M. Olsson.

J. P. Jespersen.

Joh. G. Svensson.

David Norman.
